తెర వెనుక జీవితాలు

సీతారత్నం వయస్సు ఇంతని చెప్పుకోవటం కొంచం కష్టము. ఆవిడ ఏ వయస్సులో పెరగటం నిల్చిపోయిందో బాగా ఎరిగినవాళ్ళకి తప్ప తెలవదు — పెద్దలు అబ్బో ఇప్పటిదా ! ఏనాటి సీతారత్నం అనటం.

పిన్నలు అబ్బే అన్నేళ్ళు వుండవండీ. వాళ్ళ ఆయన్ని చూసి, ఆవిడకి ఏళ్ళు పెంచితే ఎల్లా ? అని ఖండించటం బంధుకోటిలో అప్పుడప్పుడు వచ్చే సంశయాల్లో అదొకటి. సీతారత్నం చూస్తూండగా అందరికళ్ళు ఆశ్చర్యంతో తెరుచుకుని వుండగానే చాలా పెద్దింటి అధికారిణై కూర్చుంది.

కొన్నిమార్పులు పరిసరాల్ని అసలు కదపలేవు. అందులో గొప్పింటిపిల్ల బీదఇంటి కోడలైతే కొద్దిగా చెప్పుకు వదిలేస్తారు. కానీ సీతారత్నానికి అవి రెండూ జరగలేదు. సామాన్యంగా వున్న ఇంట్లోనే పెరిగింది. వెళ్ళిన చోటుకూడా ఏమంత వున్నవాళ్ళు కారని తృప్తిగా చెప్పుకున్నారు. చాలాకాలం జీవితం మసక తెరచాటునే గడిచింది — రంగయ్య చెప్పా చెయ్యకుండా వెంకయ్య నడిపే లారీ ఎక్కి హైదరాబాదుకి చేరాడు. సీతారత్నం భర్తజాడ తెలియక ఏడ్చింది. ఉపవాసాలు వుంది. ఆరాలు తీసింది. చివరికి వెంకయ్యతో వెళ్లాడని తెల్సి వెంకయ్య భార్యని తిట్టిపోసింది. ఎన్నో కబుర్లు పెట్టింది. తిరిగి వచ్చే ఆశ కనపడటం లేదు. ఓ సంధ్యావేళ వంటినున్న నగలు తీసి కొంగులో కట్టుకుంది. నల్లపూసల గొలుసు మెరుపు తరగలేదు. వెంకయ్య భార్య కొనుక్కుంటా నంది. ముందు ఇవ్వాబుద్ధిపుట్టలేదు. పోనీలే అన్నీ తీసే శాక ఇదిమాత్రం ఎందుకులే, అన్న తీర్పు చేసుకు వెంకయ్య భార్యచేతిలో పెట్టింది. ఎదురింటి పంచలో పసుపు తాడుకి నల్లపూసలు గుచ్చుతున్న బాలమ్మ 'ఏంటి వదినో. మంతనాలు ఆడుతున్నారు. నేను వినొచ్చా' అంటూ కేకపెట్టింది.

'నీకు తెలవంది ఏమిజరిగిందిలే.' అంటూ నగ లమ్మి తనూ రంగయ్య దగ్గరికి వెళ్ళిపోతానని చెప్పింది. సీతారత్నం.

'మెడ ఎంత బోసిపోయిందో ! ఈ పూసలు నువ్వేసుకో. ఈసారినేను తెచ్చ

శివరాజు సుబ్బలక్ష్మి

కుంటాలే,' అని బాలమ్మ సీతారత్నం మెళ్ళో వేసింది గుచ్చిన రెండుపేటల నల్లపూసలు

బాలమ్మ పెనిమిటిని తీసుకువెళ్ళి నగ లమ్మింది ఇరుగూపొరుక్కి చెప్పి ప్రయాణమైంది

'ఈదే చిన్నబోద్ది,' అంటూ పేరమ్మ కళ్లు వత్తుకుంది

సీతారత్నం తోడుగా చిట్టెయ్యని పిల్చుకొచ్చింది రంగయ్యకి సీతా రత్నాన్ని చూడగానే చిత్తెతుకొచ్చింది ఏం కొంపమునిగిందని, అప్పుడే వచ్చావు అంటూ అరిచాడు

చీదర్లు చిరాకులూ సర్దుకున్నాక సీతారత్నం తను తెచ్చిన డబ్బుసంగతి చెప్పింది

రంగయ్య వున్న ఇంటి ఎదరస్థలం తీసుకు సున్నం గానిగ పెడతానంది కట్టెలడితీ కూడా పెట్టు ఒదినే అంటూ చిట్టెయ్య మాట కలిపాడు

రంగయ్యకి రెండూ నచ్చలేదు అయినా వద్దనలేదు కొందరు పెట్టిన వేళే నంటారు కాదులే సీతారత్నం తెలి వంటారు ఏమైనా రెండేళ్ళు తిరిగే సరికి కలప అడితీగా మారింది

వీటా పెరుగుతూ వస్తోంది ఆ ఏడు సిమ్మెంటుకోటా వచ్చేసరికి చిట్టెయ్య తనకి వాటాపెట్టమని చాటుచాటుగా అనటం రంగయ్యకి నచ్చలేదు నెలసరికి ఇంత అని ఇస్తా వుంటావా వుండు లేదా అంటూ ఖచ్చితం చేశాడు రంగయ్య

సీతారత్నం ఇద్దరికీ సర్దబోయింది నీకు తెలవదు ఎళ్ళమన్నాడు రంగయ్య

చిట్టెయ్యకి ఇష్టంలేకపోయినా అపనీ పోతుందేమోనని వూరుకున్నాడు

మళ్ళీ ఏడు లారీకొన్నాడు రంగయ్య వెంకయ్యని తనపనిలోకి పిలిపించాడు డబ్బు తిరుగుతోంది, వ్యాపారం పెరుగుతోంది కాని సీతా రత్నానికి మనస్తిమితం తగ్గుతోంది బాలమ్మ వుత్తరం వేయించింది తన పెని మిటికి ఏదైనా పని ఇప్పించమని సీతా రత్నానికి

మెళ్ళో మెరిసే నల్లపూసల్ని తిప్పి చూసుకుంది ఎంత ఐస్వర్యంపెరిగినా నల్లపూసల్ని బంగారంతో చుట్టించలేదు అదోనమ్మకం ఆపూసలే అదృష్టాన్ని తెచ్చినట్టు మనస్సు ఎన్నోసార్లు సీతారత్నానికి చెప్పుకుంది

రంగయ్యకి చెప్పి బాలమ్మ పెనిమిటిని పెద్దకార్లో పెట్టించింది

కాలం డబ్బుని మూటలుకడుతూ తొందరిగా తిరుగుతోంది

రంగయ్య హోదాకి ఆ ఇల్లు తగ దంటూ అంతస్తు పెంచారు సన్ని హితులు

సీతారత్నానికి ఆ ఇల్లు మారడం ఇష్టంలేదు దీని కేమి వచ్చిందేం! ఇది వదిలి కదలనంది

ఆఫీసు ఇందులో వుంటుందిలే అని

రంగయ్య నచ్చచెప్ప చూశాడు

సీతారత్నం పట్టువిడవలేదు. పాతఇల్లు కొని అక్కడే కొత్తది కట్టమని మళ్ళీ సలహా ఇచ్చారు. పెద్ద ఎత్తులో ఇల్లు పెరిగింది. ఎంతవుంటే మటుకు ఇంత ఆడంబరమా : ఇది నిల్చే ఐశ్వర్యమేనా; అంటూ సాదించింది సీతారత్నం.

ఇళ్ళల్లోకి రాకముందే చాలామంది బంధువులు వచ్చారు. బాలమ్మని. వెంకయ్య భార్యని అక్కడే వుండమని సీతారత్నం పట్టుపట్టింది. చిట్టెయ్య మటుకు తప్పించుకు తిరుగుతున్నాడు. సీతారత్నం నిలేసింది – మీ ఆవిడ్ని తీసుకురాలేదేం అని.

దాని బుద్ధి సువ్వెరగంది గనకా ఏం? నే రమ్మంటే వస్తుందా! పెద్ద పాటం చదివింది. 'సరైన బట్టా నగా ఏం కొన్నావని పిలవంగనే వచ్చేందుకు' అని ఒకటే గోల మొదలెడితే వళ్ళు మండి రెండిచ్చానని చిట్టెయ్య సన్న కంఠంతో చెప్పాడు.

సన్నాసి బుద్ధి డబ్బుమీదకి పోతోన్నట్టువుంది. నిక్షేపంలాంటి భర్త వుండగా దానికేం పోయేకాలమంట; అంటూ చిట్టెయ్య భార్యనితిట్టి చిట్టెయ్యకి రహస్యంగా మొల్లోంచి డబ్బుతీసి ఇచ్చి దాని క్కావిల్సినవి కొని పడెయ్య అంది సీతారత్నం.

చిట్టెయ్య మనస్సు తేలికయింది. డబ్బుతో చేయినిండాక, సీతారత్నం ఎదరే ఎంతో హడావిడిగా పందిళ్ల దగ్గర నించి వంటలదాక కనుక్కుంటూ, ఆ సందడి తగ్గేదాక ఇంటికి వెళ్ళనట్లే తిరిగాడు.

కొత్త ఇల్లు దీపాలతో కలకల్లాడుతోంది. వచ్చిన బహుమతులు అలమార్లు నిండాయి. ఇల్లు ఎల్లా సర్దాలో నీదీ భాధ్యత అంటూ రంగయ్య వెంట వక అమ్మాయిని తీసుకువచ్చి చూపెడుతున్నాడు

బడలికగావున్న సీతారత్నం మడత మంచంమీద నడుం వాల్చింది.

రంగయ్య కాలు మంచానికి తగిలింది అబ్బబ్బ ఎన్నిసార్లు చెప్పినా నీకు బుద్ధి రాదు. ఎన్నికొంటే ఏం; అనుభవించటం నేర్చుకోలేకపోయాక, ఈ మంచం రేపు విరక్కొట్టి పారేయిస్తానంటూ సీతారత్నాన్ని విసుక్కున్నాడు.

కొత్తిల్లు కట్టాక రంగయ్యతో అమ్మాయి తరచూ వస్తూవుండటం సీతారత్నం చూసినా అంత పట్టించుకోలేదు.

ఆ రోజు వెంకయ్య భార్య రొప్పుతూ వచ్చింది. మాట పూర్తిగా రాక పెదిమలు వణుకుతున్నాయి. జుట్టు ముడి సగం వూడింది. కంటిరెప్పలు వుబ్బి కళ్ళ ఎరుపుని సగం దాచినా కోపం కొలుకుల్లోంచి బయటపడుతోంది.

ఏం! వంట్లో బాగాలేదా: అని అడిగింది సీతారత్నం.

వంటికేం, దుక్కలా వున్నా మిగిలిన మాట పూర్తిచెయ్యకుండానే ఏడుస్తోంది

రంగయ్య కారుచప్పుడు విని పక్క గదిలోకి తప్పుకొంది. వెంకయ్య పెట్టె పరుపు పట్టుకు మేడ పైకి వెళ్ళాడు.

జరిగిన కొంగు సరిచేసుకు వచ్చిన బంధువు లెవరా అని కళ్ళు పెద్దవి చేసుకు చూస్తోంది సీతారత్నం.

రంగయ్య వెనకే వయ్యారంగా నడుస్తూ వచ్చింది అమ్మాయి.

"చూడు రత్నం ! ఈ సరసూకి ఇల్లు దొరికేదాక మన ఇంట్లో వుంటుంది. మేడపైన మూలగది ఇస్తే బాగుంటుం దేమో" నంటూ కళ్ళల్లోకి చూశాడు రంగయ్య. "ఏం ఇదివరకే ఈ ఊళ్ళో వుంటోంది అన్నారుగా; ఆ కొంప ఏమైంది," అని సీతారత్నం రంగయ్యని కోపంగా అడిగింది.

రంగయ్య మాట్లాడకుండా వంట గదిలోకి వెళ్ళాడు. సీతారత్నం వెంకయ్య భార్యని భోంచెయ్యమని బలవంత పెట్టింది.

'కడుపునిండినట్టే వుందిలే,' అంటూ కళ్ళు వత్తుకుంటూ నాకు రైలుచార్జీకి డబ్బులు పడై. నేను మావోళ్ళ ఇంటికైనా పోతా. నాకు కుదర్దులే ఈ వ్యవ్వారం. నువ్వుఅంటే అన్నీ కడుపులో పెట్టుకు కుళ్ళుతావు, నావల్లకాదు అడు అడింగిదల్లా ఆడు ఆడిందల్లా నేను చూస్తూ ఆనందించా లంట, ఇంకా ఇను దాన్ని తెచ్చి ఇంట్లో పెడతాడంట నేనేమో నోరుమూసుకు కూర్కోవాలంట. నాకేంఖర్మ వక్కనాటికి వూరుకోను అంటూ వెంకయ్యభార్య చెపుతోంది.

వూరుకోక చేసేదేమిటిలే అంటూ సీతారత్నం సముదాయించింది.

రంగయ్య చెయ్యి తుడుచుకుంటూవచ్చి కుర్చీలో నడుంవాల్చాడు.

వెంకన్నభార్య తిండితినకుండా డబ్బు తీసుకు వెళ్ళిపోయింది.

"సరసూ తిందేమొ కనుక్కున్నావా !" అని రంగయ్య అడిగాడు.

సీతారత్నం వినపడనట్టు వెళ్ళి పోయింది.

సాయంత్రం రంగయ్య బయల్దేరే వేళకి సరసూ తయారై వచ్చింది. వెంకయ్య కారుతలుపు తెరచి పట్టు కున్నాడు. చుట్టుచెంగాయి వెంకటగిరి చీర గాలికి కదులుతూండగా వయ్యా రంగా పమిటని సగంకిందికి వదిలి నడుస్తూ కారుదగ్గరికి వెళ్ళి కొంగు సగం ఇవతల పడేలా సీటులో కూర్చుంది.

ఆ కొంగు చేతిలోకి తీసుకు రంగయ్య కారెక్కి కూర్చోవటం కిటికీ సందు లోంచిసీతారత్నం చూసింది. రంగయ్య, సరసూ తన్నిచూసి నవ్వుతున్నారని తెలిసి మనస్సు విరిగింది

దూరంగా పనివాళ్ళు మొహాలు చూసుకుంటూ కళ్ళెగరెయ్యటం, పళ్ళికి

లించటం చూసి. తన్నెవరో అవమానించినట్లయింది సీతారత్నానికి

సంధ్యదీపం, మొదలు దేముడింట్లో వెలిగితే కాని మరెక్కడా వెయ్యరు పనివాళ్ళు. ఇంటి చుట్టుపక్కల ఇళ్ళ దీపాలు వెలుగు ఇంట్లో చీకటిని ఎక్కువ చేసినట్టు వుంది.

వంటవాడు దేముడింటిలోకి చూసి దీప మేశాడు. యజమాని ఎక్కడా కన పడక హాల్లో దీపం వెలిగించి వరండాలు అన్నీ నెమ్మదిగా తిరిగి, చివరికి పెరటిలో వున్న నేరేడుచెట్టు మొదట్లో ఇసక గుట్టమీద కూర్చున్న సీతారత్నాన్ని చూసి నిర్ఘాంతపోయాడు. నీటిచారలపైన పడ్డ దీపంకాంతి కూడా మసగ్గానే మెరిసింది.

సీతారత్నం మొహం పక్కకి తిప్పుకుని "నీకు తోచింది వండు. ఆ దీపం తీసెయ్యి" అని ఎండిపోయిన కంఠంతో చెప్పింది.

వంటవాడు ఏదో అడగాలన్నట్టు కాస్సేపు నిల్చుని అడక్కుండానే వెళ్ళిపోయాడు.

సాయంత్రం కారులో రంగయ్యతో కలిసి నవ్విన సరుసూ ముఖం గుర్తుకి వచ్చింది. కోపం పళ్ళల్లోంచి బయట పడింది. మనస్సులో ఏదో బాధ. మళ్ళీ దుఃఖం. ఆలోచనల్ని ఆపి చీకటిలో ఎంతో సేపు ఏడ్చింది. ఇదివరకు రంగయ్యగుణం ఎరిగున్నా, మనస్సు సమాధాన పడింది ఇప్పుడు వయస్సుతో మనస్సు కూడా పెరిగి ఎదురుతిరుగుతోంది ఇంట్లో తనకి ఇం కేం గౌ ర వం వుంటుంది నౌకర్లతోపాటే తనూ అనుకుంది. పోనీ కొంచం పెద్ద.

నౌకరుగా చూడవచ్చు. ఐనా తనే కనక రాకపోతే రంగయ్యకి ఇన్ని అలవాట్లు అయ్యేవి కావేమో ననుకుంది. మళ్ళీ అంతలోనే మనస్సు మంచిది. లేకపోతే ఎప్పుడూ చెడ్డబుద్ధులు వెంటే వుంటాయని సమాధానపడింది.

చిన్న సంసారంలో గుడ్డిదీపం వెలిగిస్తూ పెద్ద భవిష్యత్‌ని వూహించలేక చీకటిలో, మట్టి వూడల్లా, ఆలోచనలు అంతులేకుండా తిరిగేవి. అప్పుడు రోజులే పెద్దవిగా జరిగాయి. యజమాని ఎక్కువ మిద్దింట్లోనే గడిపాడు. ఇప్పుడు రోజులు తొందరగా తిరుగుతున్నా, చీకటి చాలా తక్కువే. ఆ ఇంట్లో మూడో యూమువరకూ దీపాల పందిరిలా వుంటోంది. రంగయ్య మనస్సులో డబ్బుని చూసుకుంటూ క్రీనీడన బతుకుతున్నాడు. ఇప్పుడు తనవసరం ఆ ఇంట్లో లేదేమో. తను వెళ్ళేందుకు మాత్రం ఎవరు వున్నారు; వెంకయ్య భార్యకి తల్లి వుంది, తోడబుట్టినవా ళ్ళున్నారు. వెళ్ళింది ఆ ధీమాతో. మళ్ళీ దుఃఖం వచ్చినా నీటి ధారలు జారలేదు. కంట్లో తడి ఆరిపోయింది

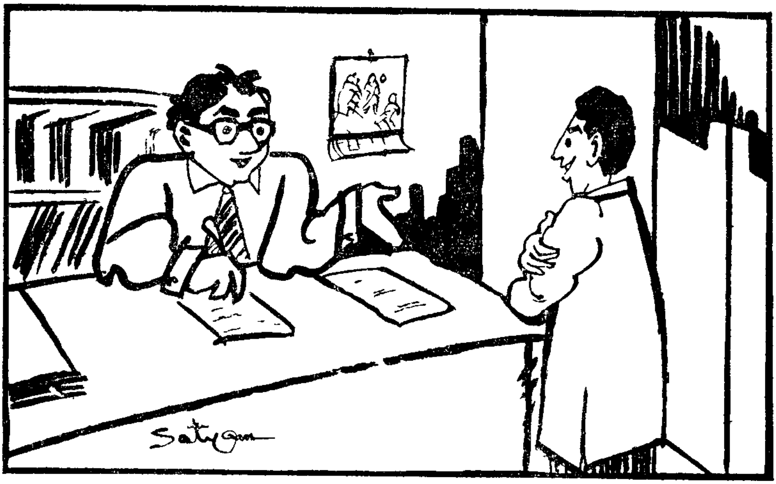

"ఈ ఉద్యోగం బాధ్యతగల వ్యక్తికే ఇవ్వాలనుకుంటున్నాము."

"నేను బాధ్యతగల వ్యక్తినే నండి. ఇదివరలో నేను పన్జేసిన ప్రతి ఆఫీసులోనూ నా వల్ల పొరపాట్లు జరిగినప్పుడల్లా ఆ పనికి నువ్వే బాధ్యుడివి అని అనేవారండి."

'చాలా పొద్దుపోయింది రండి అమ్మా' అన్న వంటవాడి పిలుపుతో తేరుకుంది. ఆకల్లేదు. నువ్వు వెళ్ళు అంది. మళ్లా ఆలోచించే వోపికలేక వరండాలో వున్న వుయ్యాల బల్లమీద నడుం వాల్చింది. కలతనిద్ర పీడకలలతో నిద్రపట్టలేదు. మేడమీద నీలంలైటు ఇంకా వెలుగుతోంది. గట్టిగా నవ్వులు వినిపిస్తున్నాయి. ఆ చెట్టుదగ్గరే మనస్సుకి కాస్త బాగున్నట్టై వెళ్ళిన సీతారత్నం ఆ ఇసకమీదే నడుం వాల్చింది.

రంగయ్య వంటరిగా సీతారత్నం ఎదట పడటంలేదు. ఏదో అంటుంది. తనేదో చెపుతాడు. తిడుతుంది. తనేమో చెయ్యి చేసుకోవటం బాగుండదు. ఇదివరకులా ఇప్పుడు ఆ పరిస్థితి రానివ్వకూడదు. తన హోదాకి తగినట్లు నడుచుకోవాలి. పైగా 'చదువుకున్న సరసూకి తనమీద గౌరవం తగ్గితే' అన్న ఆలోచనే తనలో అస్తమానం తిరుగుతోంది. అందుకే సరసూని ఎక్కువసేపు వంటరిగా విడిచి వెళ్ళటంలేదు రంగయ్య.

ఆ వాతావరణానికి మనస్సుని తిప్పుకుంది. ఇదివరకటిలా, నౌకర్లపైన అధారిటీ చెలాయించాలని లేదు. అసలు వాళ్ళని తను పిలవటమే మానేసింది. తనకి కావల్సిన పనులు తనే చేసుకు

మళ్ళీ నేరేడుచెట్టు దగ్గరే కూర్చోటం. రోజులో మూడువంతులు మౌనంగానే గడిచిపోతోంది. మిగిలింది నిద్రలో. తెల్లవారుఝామున పక్షులు రెక్కలు విదిలించటం, వేగుచుక్క పసివాడినుదుట మెరిసే చుక్కలా కదలకుండా వెలగటం, కొండవెనక ఆకాశం ఎరుపుఅంచు చీరలో చుట్టుకోవటం, కొబ్బరిచెట్టు మువ్వలో మెరిసిన వెలుగు, మామిడిచెట్టు గుబుర్లో కదిలి పరిసరాలని తనరంగుతో కప్పినట్లు వెల్తురు కళ్ళల్లో పడేటంతవరకూ మనస్సులో ఏదో ఆనందం తనకే తెలపకండా పొందుతోంది. కాని, మళ్ళా కాకులు అరవటం. మనుష్యులు కదలటం పెద్దకంఠాలతో అరుపులు, దూరంగా రైళ్ళకూతలు, పనిమనిషి బొంగురుగొంతు, అన్నీ కలసి, అద్దంమీద గంద్రుఇసకతో రుద్దిన శబ్దంలా మనస్సులో బాధకలిగించేవి సీతారత్నానికి ఈ రోజుల్లో.

రంగయ్య సగంమత్తులో ఎవరిపైనో అరుస్తున్నాడు. సున్నంబట్టీ దగ్గరవుండే గోవిందు గొణుక్కుంటూ పెరటిగుమ్మం దాటాడు.

పనివాళ్ళు తగువు మొదలుపెట్టారు. సీతారత్నం అక్కడికి రావటం చూసి సర్దుకున్నారు.

వెంకయ్య పెద్ద కారు బయటికితీసి తుడిపిస్తున్నాడు. రంగయ్య విసుక్కుంటూ మెట్లు దిగుతున్నాడు.

సీతారత్నం పెరట్లోకి వెళ్ళిపోయింది. ఆరోజు ఎండకి చెట్టుకింద ఇసక వేడెక్కింది. హాలు పక్కగదిలోకి పడతమంచం జరిపుకుంది. పక్కింటి మేడపైన పిల్లలుచేసే అల్లరికి చెక్కలు పుళ్ళుడుతున్నాయి. పొద్దు తొందరగానే దిగిపోతోంది. సీతారత్నం మంచం మీద కూర్చుని దూరంగా పుల్లవిరిగిన గులాబీమొక్కని చూస్తోంది. పక్కగదిలో రంగయ్యగొంతు మోగింది. 'ఎప్పుడు నేను ఇస్తున్నానా: ఎళ్ళి అమ్మగార్నే అడుగు' అని.

'అమ్మగారు మీకాడే వున్నారుగా'! అంటూ బొంగురుగా నవ్వుతోంది పనిమనిషి.

కీచుగొంతు, పిల్ల ఏడుపులా నవ్వటం వినపడుతుంది. రంగయ్య అదలింపుతో పనిమనిషి బయటికి పోయింది. కారు కదిలిన చప్పుడు.

సీతారత్నం మనస్సు మొదట చిన్నపుచ్చుకున్నా మళ్ళా సమాధానం పడింది. పనిమనిషి అన్నదని ఎందుకు బాధపడాలి: దానికి తోచింది అనాలనుకుంది. అంతే. ఎక్కడికైనా వెళ్ళాలని వుంది ఆ ఇల్లువిడిచి. కాని ఎక్కడి? వెళ్ళటం: చిట్టెయ్య ఎందుకో ఈమధ్య రావటం లేదు. పెళ్ళాం కడుపుతో వుందని ఎంతో మురిసిపోతూ చెప్పుకున్నాడు. వెళ్ళి చూసివస్తే. వాడికి తగింది కాకపోయినా ఎంతప్రేమగా చూసుకొం

టాడు పాపం. అది ఎప్పుడూ ధుమధుమ లాడుతూనే వుంటుంది. చిట్టెయ్యకి ఏదైనా ఇప్పించి వుండాల్సింది. ఎక్కువ కష్టపడ్డవాడు వాడేనాయె.

వాడికి డబ్బిస్తే వాడి సుఖం చస్తుంది. ఇవ్వకపోతేనే మంచిది. అన్న నిర్ణయానికి వచ్చి. బయటికి తీసిన ఇనప్పెట్టె తాళం మళ్ళీ బొడ్డులో పెట్టేసుకుంది. సీతారత్నం కొద్దిగా డబ్బు తీసుకు చిట్టెయ్య ఇంటికి బయలుదేరింది. వీలుంటే వో రెండురోజులు వుండాలనుకుంది. వెళ్ళేచోటు చెప్పకపోయినా వెడుతున్నట్టు వంటవాడికి చెప్పి వెళ్ళింది. బస్సెక్కి చాలాకాలమైంది. చాలా సేపు నిల్చుంటేకాని దొరకలేదు. అంతా ఇళ్ళకి పోయేవేళాయె అనుకుంది. బస్సుదిగినా వాళ్ళింటికి కొంతదూరం నడవాలాయే. అప్పుడే చీకటిపడింది. వెళ్ళటం మానేద్దామా అనుకుంటూండగానే బస్సు రావటం, తనవరకు ఖాళీవుండటంతో ఏ ఆలోచనా లేకుండా ఎక్కికూర్చుంది. చీకట్లో ఇల్లు తొందరగా కనుక్కోలేక అటూ ఇటూ తిరిగి ఎల్లాగో చేరింది. ఇంటి తలుపులు మూసివున్నా దీపపు కాంతి తలుపు సందుల్లోంచి తొంగిచూస్తోంది. పెరట్లోకి వెళ్ళింది. అలికిడి లేదు. చింతచెట్టు చీకట్లో ఏడుస్తున్నట్టు గాలికి హోరు పెడుతోంది. మళ్ళా వీధిపేపుకి వచ్చింది. చిట్టెయ్యభార్య సంచీపుచ్చుకు ఎదురొచ్చింది.

ఎప్పుడేంటి రావటం అని ముభావంగా సీతారత్నాన్ని పలకరించి తలుపుకి తాళం లేకండా మూసివున్నాయే అంటూ పెరట్లోకి వెళ్ళింది చిట్టెయ్యభార్య. గుంజటంలో పెరటితలుపు తెరుచుకుంది. క్రీనీడలో చిట్టెయ్యపక్కన గాజులు గలగల్లాడాయి. సీతారత్నం వెనక్కితిరిగింది. చిట్టెయ్య భార్య ఆవేశంతో అరుస్తోంది.

చిట్టెయ్య వీధిగడియ తీసుకు వెళ్ళిపోయాడు. సన్నగా, నల్లగా, నూలుపోగులాంటి అమ్మాయి పక్కింటి చీకట్లో కలిసిపోయింది. గాజులు చప్పుడు కీచురాళ్ళగా మారాయి.

చిట్టెయ్య భార్య ఏడుస్తోనే తిడుతోంది. ఈ వూరు ఏ యేళప్పుడు పిల్చుకొచ్చావో ఇట్లాటి బుద్ధులు పుట్టాయి, అంటూ సీతారత్నాన్ని ఆడిపోసింది. మళ్ళా చిట్టెయ్యమీద విరుచుకుపడింది. ఇంత బుద్ధిలేని వోడివి అసలు పెళ్ళి ఎందుకు చేసుకున్నావు అంటా! అలుపు వచ్చేదాకా అల్లా అడుగుతూనేవుంది. సమాధానం చెప్పేందుకు అక్కడ చిట్టెయ్యలేడు. నిర్వికారంగా బుడ్డిదీపం మిణుకుమిణుకు మంటోంది.

సీతారత్నం ఆ రాత్రి అన్ని జాములు పెరటిగట్టుమీదేగడిపింది. జీవితం అంతా వక్క చీకటిరాత్రిలా తోచింది. జీవుడు పడే బాధలో తేడా లేకపోయినా, జీవితాలు కప్పిన రంగురంగుల తెరలు, అందులో మెదిలే గొప్పబాధ, సామా

న్యాలు అందరికీ ఎప్పుడో వకప్పుడు మనస్సు బండబారక మునుపు, మెరుపు లాంటి బాధలేని జీవుడు వుంటుందా! అన్న ప్రశ్న వేసుకుంది. సమాధానంగా పక్కింటి ఆచారిగారి పురాణం గుర్తుకి వచ్చింది.

సీతమ్మవారు, ఆంజనేయుల్ని అడిగిందట. 'పరస్త్రీలను కన్నెత్తి చూడడు కదా!' అని మళ్ళీ నిస్పృహతో 'నే చేసిన ఈ దీక్ష అంతా వృధాయే అవుతుంది. ఈ గడువులో తను రాడు. నేను ఈ వుపవాసాలతో తనువు చాలిస్తా. తనేమో మరో సౌదర్యవతిని చేపట్టి పట్టాభిషేకం చేసుకుంటాడు.' అలా ఆ దేవే బాధపడ్డదట.

దాంపత్యానికి ఆదర్శంగా ఇన్ని యుగాలుగా చెప్పుకుంటున్న ఆమెకే బాధ తప్పనప్పుడు మట్టిముద్దలాంటి ఈ కాలపు జీవితాలకి బాధతప్ప ఇంకేం వుంటుంది? ఆ కాలంలో ఆమె వూహించేందుకే ఇష్టపడక బాధపడింది. యుగధర్మం మారింది. ఇప్పుడు చూసినా నమ్మరు. విన్నా అడక్కు. అడిగినా సమాధానం దొరకదు. వింటే స్త్రీ స్థానం మారవచ్చు అన్న సూత్రం నల్లబట్టలా మనస్సుని కప్పి మాటని పైకిరానివ్వకుండా అడ్డంగా నిలుస్తుంది. అందుకే ఇప్పుడు అభిమానం చంపుకు, గౌరవానికి లొంగి, అందమైన బట్టల వెనక అన్ని బాధల్నీ దాచి గౌరవంగా చిలల్లో కరిగిపోవాలేమో! మెదడు ఆలోచనలతో మెద్దుబారింది. తన పిచ్చి పిచ్చి ఆలోచనలకి తనే నవ్వుకుంది చీకటి పల్చబడుతోంది. దూరంగా వెల్తురు వళ్ళు విరుచుకున్నట్లు వుంది అత్తింటి కోడలిలా చీకటి, చెట్ల గుబురుల్లో మణిగింది. వధువుని కవ్వించే వరుడు చూపులా చీకటిని చుట్టుకుంది. తల్లికంట పడకుండా ప్రియురాలివంటి భార్యని తన తెల్ల దుప్పటి వెనుక దాచింది వుదయకాంతి

అబ్బా అంటూ మూలుక్కుంటూ ఆలోచించకుండా వుండేందుకు ప్రయత్నిస్తోంది సీతారత్నం. దూరంగా చీపుళ్ళ చప్పుడు అక్కడక్కడ వినబడుతున్నాయి. సూర్యోదయం మిల మిల్లాడుతూ తూర్పు వాకిలి తెరిచింది గదిలో దీపం వెలవెలపోయింది చిట్టెయ్య భార్యని బతిమలాడటం ఇంకా పూర్తికానట్టు కంఠంలో జాలి వినపడుతోంది.

ఇక్కడికి తనెందుకు వచ్చినట్టు? వీళ్ళని తనెందుకు ఈ వూరికి తెచ్చినట్టు సమాధానం తనే చెప్పుకోవాలి.

చిట్టెయ్యమీద వున్న గౌరవం పోయింది. పక్క దబ్బుపిచ్చి తప్ప ఇంకేమీ దుర్గుణాలు లేవని, రంగయ్యతో ఎన్నోసార్లు తను తగవులాడ్డం గుర్తుకొచ్చింది. అది మంచి నువ్వే మెచ్చుకోవాలని రంగయ్య చెప్పటం

ఇందుకే అయివుంటుంది ఏమైనా చిట్టెయ్య భార్యకి వో కొంప కట్టించి ఇవ్వాలి అన్న తీర్పు చేసుకుంది సీతా రత్నం. తను చెయ్యగలిగింది ఇంకేమి వుంది! ఆదికూడా రంగయ్య వొప్పుకోకపోతే అన్న సందేహం మళ్ళీ మనస్సుని నీర్సపెట్టింది.

ఏమైనా ఏదో కొంత ముట్టచెప్పాలి. ఇందుకేనా తెచ్చావు? అన్న మాట మనస్సులో మారుమోగుతోంది సీతా రత్నానికి.

ఇంటికి బయలుదేరింది. వెళ్ళాలని లేదు మళ్ళీ కూర్చుంది. లోపలనించి చిట్టెయ్య భార్యతో మామూలుగా మాట్లాడ్డం వినపడుతోంది. ఎవరికీ చెప్ప కుండా పెరటిగుమ్మం తీసుకు బయలు దేరింది సీతారత్నం.

బస్సులు వెడుతున్నాయి. చూస్తూ నిల్చుంది. పొద్దు నెత్తిమీదికి వచ్చింది. వేడిగాలిని కలుషకు పరిసరాల్ని కాలు స్తోంది. బస్సు నిల్చింది. ఇంటికి చేరే సరికి రంగయ్య మధ్యగదిలో కూర్చుని ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు.

చూడనట్టు సీతారత్నం ముందువా దాటి వరండాలోకి బోయింది.

సీతా అన్న కేక ఎన్నాళ్ళ తరవాతో వింది. ఆశ్చర్యంగా తిరిగిచూసింది.

రంగయ్య ఏదో చెప్పబోయి వూరు కున్నాడు. సరసూ వయ్యారంగా అక్క డికి రావటం చూసి సీతారత్నం మొహం తిప్పుకు పెరట్లోకి వెళ్ళిపోయింది సీతా రత్నం నిద్ర లేచేసరికి వెల్తురు తగ్గినా వుక్క తగ్గలేదు. సంధ్య చీకటి పెరటి గోడని తాకింది. స్నానం చేసినా మన స్సుకి సుఖంగా లేదు. హాల్లో లైట్లు తీసేసి ఫ్యాన్‌కింద కూర్చుంది.

రంగయ్య ఇంటికి రావటం చూసి పక్కగదిలోకి తప్పుకోబోయింది.

రంగయ్య కండువా కుర్చీమీదకి విసిరి సీతారత్నం పక్కగా కూర్చున్నాడు. మడతమంచం కసిరినట్టు చప్పుడు చేసింది. ఏదో మాట మొదలుపెట్టి మళ్ళా వూరుకున్నాడు.

సరసూ గడప అవతలే నిల్చుని తను వచ్చినట్టు సన్నగా దగ్గి కంఠం తగ్గించి "ఏదో దీర్ఘంగాఆలోచిస్తున్నారే. లోపలికి రావచ్చా." అని చంటిపిల్లలా ముద్దుగా మాట్లాడుతూ మంచం దగ్గరకి వచ్చి మంచంచివర మరొకరు వుండటంచూసి రెండడుగులు వెనక్కి జరిగి లైటువేసి తారత్నాన్ని చూసింది.

సిగలో పిన్నులు సరిచేసుకుంటూ సీతారత్నం మంచం దిగింది.

రంగయ్య ఇద్దర్నీ వకచోటచూడటం, అంత దగ్గరగా చూడటం అదే మొద టేమో, ఇద్దర్నీ చూస్తున్నాడు రెప్ప వెయ్యకుండా.

నవ్వుతూ కులుకుతూన్నప్పుడే సరసులో అందం కనపడుతుంది. కోపంగావుంటే చూడబుద్ధిపుట్టదే. అలిస

కొరకంచు గుర్తుకొచ్చింది రంగయ్యకి.

చెరిగినజుట్టు నుదురుకి అతుక్కుంది. గుండ్రటి మొహంలో విశాలమైన కళ్ళు మెరుస్తున్నాయి. ముడుచుకున్న పెదాలు గుండ్రటి ధరిణిలా ఎట్టిగా మెరుస్తున్నాయి. మెళ్ళో నల్లపూసలు దీపపు కాంతికి పల్చగా కదిలినట్టు జాలిగా తనకేసి చూస్తున్నట్టు తోచింది. సీతారత్నం నవ్వకండా వుంటే ఎంత బాగుంటుందా అని అప్పుడు తోచింది రంగయ్య మనసుకి. ఏదో గుర్తుకి తెచ్చుకున్నట్టు కండువాతీసి దులుపుకుంటూ హాల్లోకి వెళ్ళాడు. రంగయ్య వెనకే సరసూ విసురుగా వెళ్ళింది.

రంగయ్య అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాడు.

ఏమండీ. ఏమిటి. ఆవిడకి చెప్పారా! అంటూ కంఠంలోకి మార్దవాన్ని తెచ్చుకునేందుకు తాపత్రయపడుతోంది సరసూ.

వెంకయ్యా అని కంచులా మోగింది రంగయ్య కంఠం. అంతగట్టిగా పిలవటం ఈ ఇంట్లోకి వచ్చాక అదే మొదలేమొ వెంకయ్య త్రుళ్ళిపడ్డాడు వచ్చి ఎదురుగా నిల్చున్నాడు

వెంకయ్యని చూడకుండానే, "చూడు ఈవిడ వాళ్ళకి డబ్బు పంపుతాను. వాళ్ళ ఏర్పాట్లు చేసుకోమను పెళ్ళికి" అన్నాడు రంగయ్య.

పక్కగదిలో వున్న సీతారత్నానికి ఈ మాటలు వినపడ్డాయి. ఎవరితోటో పెళ్ళి అర్థంకాక గుండెలు దడదడ లాడాయి.

అంటే మీ వుద్దేశ్యం నన్నెవడికో డబ్బుచూపెట్టి కట్టబెట్టమనా? అంటూ బల్లల్నీ కుర్చీలనీ దొర్లిస్తూ హాలు అంతా హడావిడి చేసింది సరసూ.

నీ కోరిక అదేగా: పైగా కొత్త వాడేం కాదుటలే. నీ వుద్యోగం వంకన అక్కడికేగా వెళ్ళటం అని రంగయ్య కోపంగా అనటం, ఇంట్లోవున్న నౌకర్లు తలుపులు పక్కన నిల్చుని వింటున్నారు.

ఛా, డబ్బు వుండగానే సంస్కారము వుంటుం దనుకోవడం నాదే పొరపాటు. మంచి పాఠమే చెప్పావులేండి. నాకేం నీ వెధవ డబ్బు అక్కర్లేదు. కొంగుతో కళ్లు నొక్కుకుంటూ మెట్ల దగ్గరకి వెళ్ళింది సరసూ.

నా డబ్బు అంటే ఏవగించుకునేదానివి అంత డబ్బు సర్దాలకి పనికి వచ్చిందా. ఏం. అని రంగయ్య దెప్పాడు.

వెంకయ్య పిల్చుకొని వచ్చిన మనిషి ధుమధుమలాడుతూ రంగయ్య కేసి చూస్తూ నిల్చున్నాడు.

"ఎంత గొప్పోడివైతేమాత్రం మాట తప్పటం ఏం బాగుంటుందేం. ఎంత

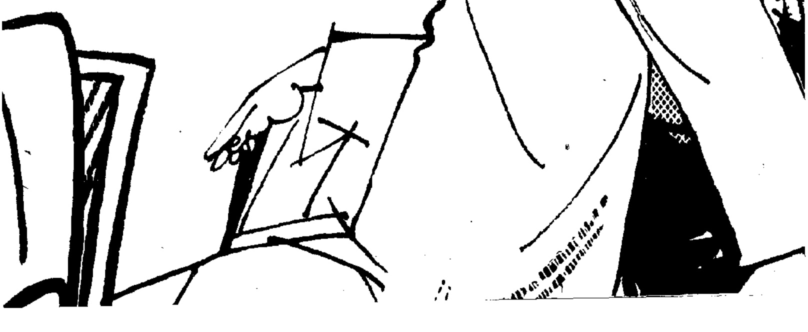

సదివితేమాత్రం మా పిల్లకి మేవంటే ప్రేమలేకండా వుంటుందా? మా ఇంటి కొత్తే నే కూపీలు లాగుతున్నావంట. నీ బుద్ధికిమల్లేనే అనుకున్నావు కామాలు. ఐనా నిన్ను కట్టుకు ఏం సుఖపడద్దిలే. నేను అప్పుడే సెప్పినా. వయసుమళ్ళి నోడితోటి ఏటే నీకు అని. నీకు తెల్దలే. అని నా నోరు మూయించింది మా పిల్ల. లేకుంటే ఇంతదాక చనువు ఇవ్వ నిచ్చేవోడినేనా?" అంటూ పైగుడ్డతో మూతిని తుడుచుకున్నాడు. సరసూ పినతండ్రి గురవయ్య.

సరసూ కొన్ని సామాన్లు కిందికి చేర్చింది ఆయాసపడుతూ.

"ఏంటి బుల్లీ! పిచ్చికుక్కల్లే తరవం గానే పారిపోవడమేనా ఏం : నాకు తెల కడుగుతున్నా" అంటూ లేచాడు రంగయ్య.

"బాబాయి నువ్వూరుకో. నాకు తెల్సులే అంటూ మళ్ళ పైకివెళ్ళి మిగిలి నవి మోసుకొచ్చింది సరసూ.

"ఏంటే తెల్సేది. ఈశా ఆడా వున్నా వని తెలిస్తే వోడన్నా నిన్ను కట్టు కుంటాడా." అంటూ "ఇంతకముందే మొ తనే కట్టుకుంటానని మాటిచ్చె. ఇంతలో ఈయన మేస్తుంటే నన్ను చూస్తూ వూరుకోమంటావా." అంటూ గురవయ్య గట్టిగా అరిచాడు.

వెంకయ్య గురవయ్య చెయ్యి పట్టుకు వెనక్కు గుంజాడు తగ్గమన్నట్టు.

"నువ్వు ఆడించిన నాటకమేగా ఇది అంతా." అంటూ వెంకయ్యతో కలియపడ్డాడు గురవయ్య.

ఇద్దర్నీ విడతీసేందుకు ఇంట్లో వాళ్ళంతా ఏకమయ్యారు.

వెంకయ్య తల గొళ్ళానికి కొట్టుకు నెత్తురు చిమ్మింది.

చిరిగిన చొక్కాని సవరించుకుంటూ గురవయ్య తిట్టడం మొదలుపెట్టాడు.

ఈసారి వెంకయ్య గురవయ్యని బైటపడేలా గెంటి 'పక్క పైసా ఇవ్వకండి. ఈడి యవ్వారం నే సూత్తా' నని రంగయ్యతో వగరుస్తూ అన్నాడు.

అందరికోపాలు కొద్దిగా సర్దు కున్నాయి. అప్పటికే చాలా పొద్దు పోయింది. రంగయ్యకి డబ్బు ఇవ్వాలన్న వుద్దేశ్యం పోయింది. ఎందుకివ్వాలని మొండివాదానికి దిగాడు.

ఈసారి గురవయ్య దర్పం విడిచి కాళ్ళా వేళ్ళా పడటం మొదలుపెట్టాడు. సరసూ ఎంత పళ్ళుకొరికి, అల్లా జతిమాల వద్దన్నా వినేస్థితిలో లేడు.

మీకు ఇవ్వాలని తోచింది ఇచ్చి వెయ్యండి. ఈ అర్ధరాత్రి ఈ గోలేమిటి అని రంగయ్యతో నెమ్మదిగా సీతారత్నం అంది.

ఆబ్బో మళ్ళా పెత్తనం నీకు పచ్చిందని మురుస్తున్నట్టున్నావు. నేను గట్టిగా తల్చుకుంటే ఈపాటికే నువ్వేదారో పుచ్చుకునేదానివి. మంచిదాన్ని కనక నేనే

పోతున్నా తెల్సుకో నీలా నేను ఇంత తిండిపెడితే పడుండేదాన్నికాదు. నా కేం కర్మ! ఇంతోటివాడు దొరక్కపోడు నేనే కట్టుకోవాలని అనుకోవాలేకాని" అంటూ అక్కడనుసు వెళ్ళిపోస్తోంది సరసూ.

వుండి వుండి వాదాలు జరుగుతూనే రాత్రి కోడికూతవేళకి జరిగింది.

రంగయ్య ముందు అన్నమాటలో మూడోవంతు డబ్బే ఇస్తానని మొండి పట్టు పట్టాడు.

గురవయ్య చివరికి దానికే మొగ్గాడు.

ఎన్నో సాక్షుల సంతకాలు తీసికొని గాని గురవయ్యచేతికి డబ్బు ఇవ్వలేదు రంగయ్య.

సరసూ వయ్యారం, నాజూకు, సంస్కారము లన్నీ వక్కసారి మూట గట్టి విసిరేసి సహజంగా గట్టిగా తిట్టి పోసింది రంగయ్యని, సీతారత్నాన్నీ.

చీకటి తెరలని విడిపించినట్టు సూర్యకిరణాలు బాణాల్లా సూటిగా నిద్ర లేని రంగయ్య కళ్ళల్లో గుచ్చుతున్నాయి.

సీతారత్నం మనస్సులోని చీకటిని పల్చటి సూర్యబింబం తనలో కలుపుకుంది.

గాలివాన వదిలిన ప్రకృతిలా ఇల్లు నిర్జీవంగా నిర్మలంగా నిల్చింది.

రంగయ్య మోడులా మార్దవంలేని కంఠంతో మాటలు మొదలెట్టాడు.

సీతారత్నం రంగయ్యకేసి రెప్ప వెయ్యకుండా చూస్తోంది. రంగయ్య మనస్సు వెన్నలాంటిదే; పైకిమాత్రం గంభీరంగా వుంటాడు. ఎంత మంచివాడు కాకుంటే అంత ఇది ఐనాడు దాన్ని వెళ్ళగొడతాడా! రంగయ్యలో మంచి గుణాలు కుప్పపోసినట్టు కనపడుతున్నాయి సీతారత్నం కళ్ళకి. ఆనందమో, దుఃఖమో తెలవటంలేదు; కళ్ళనీళ్ళు జారుతున్నాయి.

సీతారత్నంకేసి చూశాడు. ఏంటే అన్నమాటలో ఏన్నో ఏళ్ళ ఆప్యాయత తొంగిచూసింది. నలిగిన కండువాతో సీతారత్నం కళ్ళు తుడిచాడు. యవ్వనం శరీరాన్ని వదిలి మనస్సులో నిలిచింది. రంగయ్యలోని జాలి ఎట్టటి కళ్ళ కొలుకుల్లో తడిలా మెరిసింది. మాటలు రాని పసివాడి చూపులా సీతారత్నం కంటిపాపలో కలిపి ఆరోజే నడివయసుకి మంచితనం కండువాలా కప్పి, రంగయ్య మనసు అంతా దయ, జాలితో నిండిపోయింది.

కర్పూరహారతిలో దేముడిని చూసినట్టు రంగయ్యలోని మంచితనాన్ని చూసుకు మురిసిపోయింది ఆక్షణంలో సీతారత్నం.